Âlimlerin ve İlim Talebelerinin Birbirlerini Cerh Etmeleri Helâl Değildir

Allâme Şeyh Muhammed b. Sâlih el-'Useymîn rahimehullah'a soruldu:
Soru: İlim talebelerinden bir kısmının (yaptığı gibi); bütün çaba ve uğraşlarının birbirlerini cerh etmek, insanları birbirlerinden nefret ettirip uzaklaştırmak ve birbirlerinden sakındırmak olması câiz midir?
Cevap: Hiç şüphe yok ki, âlimlerin birbirlerini cerh etmeleri harâm bir ameldir. Bir insanın âlim olmayan kardeşini gıybet etmesi câiz değilken, mü'minlerden âlim kardeşlerini gıybet etmesi nasıl câiz olur?
Mü'min bir kişiye vâcib olan, diğer mü'min kardeşlerinin gıybetini yapmaktan dilini tutmasıdır. Yüce Allah şöyle buyurur: «Ey îmân edenler! Zannın çoğundan sakının! Şüphesiz ki zannın bazısı günahtır; birbirinizin ayıp ve kusurlarını araştırmayın; birbirinizi gıybet etmeyin! Sizden bir kimse, ölmüş kardeşinin etini yemekten hoşlanır mı? İşte bundan tiksindiniz! O hâlde Allah'tan sakının!» [Hucurât: 12]
Kesin bir şekilde bilinmektedir ki, bu belâya mubtelâ olan kişi bir âlimi cerh ettiğinde bu âlimin dile getirdiği hakkın reddedilmesine sebep olur. Yine bilinmektedir ki, âlimi cerh eden kişi hakikatte onun şahsını değil, Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'in mîrâsını cerh etmiştir. Çünkü âlimler peygamberlerin vârisleridir. Âlimler cerh edilir ve onların şeref haysiyet ve konumları kötülenirse insanlar artık onların yanındaki ilme güvenmezler. Halbuki ilim, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in bıraktığı mîrâstır. Böylelikle insanlar cerh edilen o âlimin ortaya koyduğu şerîata güvenmezler.
Ben, bütün âlimlerin ma'sûm olduğunu söylemiyorum. Bilakis, her insanın hata yapması mümkündür. Eğer sen bir âlimin hata ettiğine inanıyorsan, onunla irtibata geçer ve ona anlatırsın. Eğer hakkın onun yanında olduğu açıkça ortaya çıkarsa, sana vâcib olan ona ittibâ etmektir. Eğer onun görüşünün hatalı olduğunu görürsen, sana vâcib olan onu reddetmek ve hatasını açıklamaktır. Çünkü hatayı ikrâr etmek câiz değildir. Ancak iyi niyyeti ile bilinen bir âlim olduğu hâlde, tutup da onu cerh etmezsin. Mümkün ise şöyle dersin: Bazı insanlar şöyle şöyle demektedirler, halbuki bu görüş zayıftır. Sonra da zayıflık sebebini beyân eder, gördüğün doğru görüşü açıklarsın. İşte bu uslûb oldukça güzeldir.
Eğer biz de hüsn-ü niyetleriyle ma'rûf olan ulemâyı dînî mesâilde düştükleri hatalardan dolayı cerh etmek istesek, oldukça büyük âlimleri cerh ederdik. Ancak vâcib olan biraz önce söylediklerimizdir. Eğer bir âlimde hata görüyorsan, bunu onunla münâkaşa et! Ya doğrunun senin yanında olduğu ortaya çıkar ve sana tâbi olur, ya da açık seçik bir sûrette hak ortaya çıkmaz ve ihtilâf göz yumulabilir bir ihtilâf olarak kalır. Bu durumda sana vâcib olan, ona karşı dilini tutmandır. O kendi dediğini demeye devâm eder, sen de kendi dediğini demeye devâm edersin.
İhtilâf bu asra özgü bir şey değil, bilakis hilâf sahâbe asrından günümüze kadar süren bir şeydir. Hata açık seçik ortaya çıkar, ancak o kendi görüşünü desteklemek üzere ısrar ederse sana vâcib olan hatadan (insanları) sakındırmak ve uzaklaştırmaktır. Ancak bu adamı kötüleyerek ve ondan öç almayı isteyerek değil! Çünkü onun, hakkında mücâdele ettiğinden başka hak bir görüşü olabilir.
Önemli olan şu: Ben kardeşlerime bu belâdan ve hastalıktan uzak durmalarını nasîhat ediyorum.

Allah'tan kendim için ve onlar için bütün ayıp ve kusurlarımıza veya dînimizde ve dünyamızda bize zarar veren şeylere karşı şifâ diliyorum.
[es-Sahvetu'l-İslâmiyye (s: 231)]